

Lagom med snö?

Lagom med snö kan vara rätt fint ibland Foto: StigF 2021

2 Funktionärer

3 Ledare

4 Organisation

5-6 Aktiviteter, resor våren 2022

7 Profilen

8 Pingisveteranerna

9 Bedrägerier XII

10-11 Att vara lärare II

12 Annonser

13 Recensioner

14 Friskvårdsprogram

15 Covid-19

16 SARS

17 KPR, Digitalt utanförskap

18 Hörselproblem

19 Majs kåseri

20 Den gamla bilden

21 Lokaldemonstration

22 Märta's klurigheter

23 Några av vårens högtider

Redaktions- kommittén	Inger Rosén Hansson, ansvarig utgivare		inger.rosenhansson@telia.com
	Stig E. Forshult, redaktör	070 531 5388	stigforshult@gmail.com
	Maj Kinnbo	073 949 1551	maj.kinnbo@hotmail.com
	Carl-Erik Lind	070 735 2274	calle.ingrid@gmail.com
	Sven-Olof Johansson, annons	070 211 5076	johansson85@hotmail.com

Funktionärer	telefon
Bordtennis, Tommy Axné	073 800 3013
Boule, Pia Rosenberg	073 680 4727
Bowling, Anita Lund	0171 413 097
Bridge, Barbro Sandberg	073 681 5523
Friskvård, Sven-Olof Johansson	070 211 5076
Läkemedelsombud, <i>vakant</i>	
Programkommitté, Anita Nehler	070 660 1757
Redaktör, Stig Forshult	070 531 5388
Rekrytering, Karin Berkö	072 240 1002
Resekommitté, Lisbeth Broström	070 287 4894
Studiekommitté, Pia Rosenberg	073 680 4727
Valberedning, Barbro Larsson	070 361 5866
Västanvind, Heidi Rosén	0171 388 36
Webbansvarig, Gunnar Tallnäs	076 817 0191
Kommunala Pensionärsrådet, KPR	
Carl-Erik Lind	070 735 2274
Enabygdens bankgironummer:	5947-0559
Enabygdens swishnummer:	123 230 8906
Organisationsnummer:	802 447-9597

Avgiften vid månadsmöten, 70 kr, inkluderar underhållning, förtäring och information. Ska betalas av samtliga närvarande.

Vi är tacksamma om ni som ändrar namn adress, telefonnummer eller e-postadress, meddelar detta till Inger Rosén Hansson, telefon 070-523 1458 alt. mejl till inger.rosenhansson@telia.com

Adress, telefon och mail:

SPF Seniorerna Enabygden
Källgatan 1 B, 749 35 Enköping
Enabygden: stigforshult@gmail.com
Hemsidan: gunnar.tallnas@gmail.com

Enabygdens hemsida:

www.spfseniorerna.se/enabygden

Klicka vidare på "Tidningen Enabygden" och sedan på "Läs tidningen".

STYRELSEN, ordinarie	telefon
Inger Rosén Hansson, ordf.	070 523 1458
Pia Rosenberg, vice ordf.	073 680 4727
Stig Hallgren, sekreterare	070 394 7281
Anita Nehler, vice sekr.	070 660 1757
Reine Fredengrener, t.f. kassör	070 540 3630
Karin Berkö	072 240 1002
Sven-Olof Johansson	070 211 5076

Ersättare

vakant

vakant

Revisorer

Lars Wallander	070 314 6850
Glen Ärnils	070 532 8479
Monica Sahlén, ersättare	070 547 6544

mail

inger.rosenhansson@telia.com
pia.rosenberg52@gmail.com
stighallgren123@gmail.com
anita.nehler@hotmail.com
reine@elstop.se
karinb.berk6@gmail.com
johansson85@hotmail.com

Styrelse, ersättare, revisorer m.fl.

funktionärer väljs på årsmötet den 11/3

Styrelsemöten planeras till måndag den 7/3, 11/4, 9/5 och 6/6, normalt kl 10.00 och **årsmötet den 11/3, kl 14**. Expeditionen på Kryddgården, Källgatan 1 B, håller tills vidare stängt, eftersom kommunen vägrar att låsa upp ytterdörren. Ring eller mejla istället. Se kontaktuppgifter ovan.

Inger har ordet

Då jag skriver detta är det den 6 februari. Vi hade planerat att ha vårt årsmöte den 11 februari. P.g.a. pandemins fortsatta framfart har vi skjutit fram detta en månad, dvs till fredagen den 11 mars. Häromdagen fick vi regeringens förhandsbesked om att samtliga restriktioner med anledning av pandemin upphör att gälla fr.o.m. den 9 februari. Smittspridningen är fortfarande hög, men situationen har förändrats. Covid19 anses inte längre vara en samhällsfarlig sjukdom. Effekterna av alla restriktioner kan vara mera samhällsfarliga än själva sjukdomen i det här läget. Den kan i fortsättningen jämföras med andra infektionssjukdomar, som vi lärt oss att hantera inte minst med hjälp av vaccinering. Samhället återgår i och med det till någorlunda normala förhållanden.

Inför det kommande årsmötet har valberedningen tagit fram sitt förslag till styrelse. Det innebär bl.a.

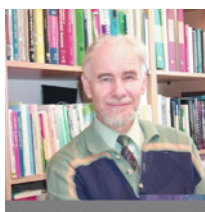
att jag efter sju år lämnar uppdraget som ordförande. Sju år är definitivt en längre period än jag tänkte mig från början, men av olika skäl blev det så. Jag är nu mycket glad och nöjd för att få lämna ordförandeskapet. Det har varit ett mycket positivt, lärorikt och intressant uppdrag, som inneburit många fina kontakter. Jag tackar för gott samarbete i styrelser och med många andra, och jag önskar de tillträdande lycka till. Jag har på sistone fått flera frågor om vad jag ska göra nu. Svaret är att jag kommer att kunna fördjupa och utvidga andra uppdrag, som jag har, vilket känns mycket bra. Jag blir definitivt inte sysslös men blir förhoppningsvis något mindre upptagen med sammanträden, vilket också känns alldeles utmärkt!

Stort tack till alla i SPF Seniorerna *Enabygden* för mina sju innehållsrika år som ordförande!

Inger Rosén Hansson

Redaktören

Varmt tack till alla er som bidrar med texter och bilder till tidningen. Det gör den både mer varierad och intressant för fler. Vi har inga krav på nobelprisklass utan enkla hemvävda historier är minst lika trevliga. Kanske någon har en gammal bild att testa på läsekretsens. Papperskopior eller dior går lätt att scanna in, varför formatet är valfritt.

Och har ni nyligen läst någon bra bok, så låt gärna oss andra få veta det. En recension behöver inte vara detaljerad eller djuplodande.

Alla områdesgrupper utom nr 4 har en sammanställande. Se sid 4. Denna ser till att gruppen fixar kaffe vid ett eller två månadmöten per år. Resten ordnar programkommittén. Kaffekokare och stolbärare finns det gott om, men styrelsen önskar ett eller två namn att kontakta vid behov. Hör av dig!

Lokalfrågorna är fortfarande inte lösta, även om kommunen just nu har pausat sitt övertagande av alla utrymmen på Kryddgården. Bl.a. har vi kunnat spela bordtennis två dagar i veckan i A-salen och hålla studiecirkel i grupperum 2, medan *Aktiva Seniorer* har nyttjat gymnastiksalarna. Månadsmötena är också på väg tillbaka till Kryddgården.

A-salen borde emellertid användas mer, då den har stora fördelar med scen, loger, flygel, högtalare, hörslina och inte minst är den lätt tillgänglig även för rullstolar och permobiler.

Emellertid finns det åtskilliga oanvända lokaler i Enköpings centrum som borde kunna komma till användning som gamla badhuset, gymnastikhuset, m.fl. Drömmen är förstås ett *Pensionärernas hus* som i Bålsta, kanske i Joar Blå. Även Enköping borde ha råd med ett sådant.

StigF

Välkomna med egna bidrag till *Enabygden*. Detta är ju er tidning, medlemmarnas tidning. Skicka gärna en bild med några kommentarer. Då kan vi ringa upp för att få hela historien. Det finns säkert många som gillar att skriva lyrik. Så varför inte skicka in kvartalets dikt. Välkomna!

Eller kanske vill du ha ett eget foto på *Enabygdens* första sida. T.ex. en vår- eller försommarbild för nr 2 och en sommar- eller höstbild för nr 3, 2022. Kanske kan det t.o.m. bli ett litet pris!

Presstopp för *Enabygden* nr 2, 2022 är på **fredag den 6 maj / StigF**

NUVARANDE OMRÅDESGRUPPER

Områdesgrupp 1, Kontakt:
Elisabeth Andersson, tel 072 738 6760
e-post: reisandersson@gmail.com.
Jan-Olov Andersson och Sten-Olov
Björbrand ingår också i gruppledningen.
Området omfattar medlemmar boende på
landsbygden utanför Enköpings stad.

Områdesgrupp 3, Kontakt:
Berit Bergman, tel 0171 272 53
Fanna (Svampgatorna), Korsängen,
Bergvreten, Husberg, Gånsta, Stenvreten,
Bredsand, Åkersberg.

Områdesgrupp 4. Kontakt: Vakant
Vilka kan ställa upp här? Ni är efterlängtrade!
Centrala Enköping, Kungsgatan, Östra
Ringgatan, Lilla Vägen, Sandgatan öst,
Tullgatan, Munksundsgatan, Kryddgårds-
gatan, Korsängsgatan och gator som korsar
dessa.

Områdesgrupp 5, Kontakt:
Kurt Pettersson, tel 070 320 4172
e-post: kurt.3702@gmail.com.
Enköping sydväst, Gröngarn, Munksundet,
Lillsidan, Västerleden, Galgvreten.

Områdesgrupp 6. Kontakt:
Pia Rosenberg, tel 073 680 4727
e-post: pia.rosenberg52@gmail.com.
Romberga, Enögla, Drottninggatan,
Bangårdsgatan, Linbanegatan, Långgatan
norr, Bergsgatan, Fjärdhundragatan norr,
Lillängsgatan.

Områdesgrupp 7, Kontakt:
Eva Armholt, tel 070 238 2628
e-post: eva.armholt@gmail.com
Långgatan södra delen, Fjärdhundragatan
söder, Hägnadsvägen, Sandgatan väst,
Torggatan väst, Västra Ringgatan,
Lillebergsgatan, Kyrkogatan

SPF Seniorerna är en fackförening

I Sverige finns för yrkesverksamma tre rikstäckande fackföreningar med förhandlingsrätt. Dessa är LO, TCO och SACO, som alla har ett antal bransch- och lokalavdelningar. Ytterligare ett par fackföreningar finns, men de tillåts sällan komma till förhandlingsbordet.

Ungefär samma sak gäller för pensionärsorganisationerna SPF Seniorerna, PRO och SKPF. De fungerar som nationella fackföreningar och förhandlar med politiker i Riksdagen och i Kommunala pensionärsråd, KPR, m.m.

Utöver dessa finns flera andra pensionärsammanslutningar. De är mer av intresseföreningar och anordnar också mycket trevlig och bra verksamhet för sina medlemmar lokalt.

SPF Seniorerna

Glöm inte att då och då titta in på SPF Seniorernas hemsida, www.spfseniorerna.se. Där hittar du en hel del användbar information av olika slag om försäkringar, rabatter, vaccin, bostadstillägg och mycket annat. Där ligger även *Seniorpodden*, korta ljudsändningar av olika slag. Man är nu uppe i nr 47, ”Inte alltid lätt att göra rätt ...”, men alla äldre finns kvar.

Info från Enabygden

Aktuell information om vår egen förening finns på www.spfseniorerna.se/enabygden. Här hittar du våra aktivitetsprogram, studieprogram, reseprogram och annat matnyttigt. Ta för vana att emellanåt kolla där också.

Viktiga telefonnummer

SOS alarm	112	Polisen	114 14
Vårdguiden	1177	Hemtjänst	0171 625 425
Kvinnojouren	0171 440 242	Kontaktcenter	0171 625 000, vx
Jourhav. medmänn.	08 702 1680	Färdtjänst	0171 625 920
Äldrelinjen	020 222 233	Taxi	0171 440 000
Husläkarcentrum	0171 417 300		
Brottsofferjouren	0171 262 06		
Röda Korset, stöd	0771 900 800		
Kvinnofridslinjen	020 505 050		

Pandemin Covid-19 har under vintern ännu en gång tagit ett hårt grepp om våra liv. Men nu kan vi äntligen se ljuset i tunneln. Den senaste vågen sjunker tillbaka, även om vi fortsatt måste ha respekt. Därför gäller:

- 1) **Anmälan krävs till alla aktiviteter** via telefon, sms eller mail till någon i **programkommittén**.
- 2) **Antalet** närvarande är t.v. **begränsat** till alla aktiviteter. Vi bör inte trängas. Se respektive aktivitet.
- 3) **Betalning** för möten kan ske kontant, men använd gärna swish nr 123 230 8906 eller bankgiro 5947-0559. Kommittén består av fyra personer: Anita Nehler, 0171 33 550, 070 660 1757, anita.nehler@hotmail.com, Solveig Zander, 070 241 0227, solveig.zander@outlook.com, Håkan Pilqvist, 070 626 8777, hpilqvist@gmail.com och Ann-Katrin Sandelin, 070 496 1375, asandelin@yahoo.se.

Tisdag 8 mars, kl 14.00 på **Wallinska gården**
Tårtkalas med besök från **Kvinnojouren**.

Entré 100 kr för kaffe och många goda tårter.

Internationella kvinnodagen Högst 40 personer.

Onsdag 9 mars, kl 18.00 på **Novisen**
GOURMETMIDDAG

5-rätters middag: 415 kr. Ett passande vinpaket kostar ca 225 kr.

Betalning på plats!

Var vänlig ange ev. allergier!

Högst 50 personer.

Onsdag 20 april, kl 14-15, Tipspromenad i
Drömparken. Start vid parkeringen, **Joar Blå**
Sedan varje onsdag t.v. under våren.

Fredag 22 april, kl 14.00 i Kyrkans hus
PROfilurerna presenterar en liten nummerrevy med gott och blandat.

Ingen kostnad. *Enabygden* bjuder på fika.

Måndag 25 april, kl 13.00
GUIDNING I VÅRFRUKYRKAN

Anmälan till Ann-Katrin Sandelin.

Ingen kostnad. Högst 25 personer.

Fredag 11 mars, kl 14.00 i Kyrkans Hus
ÅRSMÖTE. Först årsmöte med sedvanliga

ärenden och därefter underhållning. Hämta årsmöteshandlingarna på hemsidan!

Ingen kostnad. SPF bjuder på fika.

Arbetsgrupp 1 tjänstgör, grupp 3 ses 1 timme före.

Tisdag 10 maj, kl 9.00. Studiebesök på
Ambulansstationen. Samåkning kl 8.30 från
Coop parkeringen (kring bensinmacken).

Anmälan till Håkan Pilqvist.

Ingen kostnad. Högst 30 personer.

Fredag 18 mars, kl 15.00 i Rugbylokalen
Trubardurafton med Quiz

Trubaduren **Håkan Mattsson** underhåller.

Entré 170 kr inkl. underhållning, förtäring, en lättöl/Loka/läsk samt kaffe och kaka.

Ta med annan egen dryck. Högst 40 pers.

Fredag 13 maj, kl 14.30 på Kryddgården.
MÅNADSMÖTE **Obs! Tid och plats!**

Besök från **Läkarhuset** (f.d. Dr. Wahlund) **Enköpings äldremottagning**. **Dr Camilla Nicander** och medarbetare berättar om verksamheten.

Entré 70 kr. Fika ingår.

Arbetsgrupp 5 tjänstgör, grupp 6 ses 1 timme före.

Torsdag 22 mars, kl 14.00 på Kryddgården
Landshövding **Göran Enander**

berättar om **Möjligheter och utmaningar** i Uppsala län.

Entré 70 kr, fika ingår.

Högst 120 personer.

Foto: Länsstyrelsen

VECKA 20, mån 16 – fre 20 maj.

SPF:s FOLKHÄLSOVECKA, program kommer

SPF Seniorernas
FOLKHÄLSOVECKA

Torsdag 7 april, kl 10.00 i Västerledskyrkan
Månadsmöte, Obs! dag & tid!

Förbundsordförande **Eva**

Eriksson besöker oss.

Entré 70 kr, fika ingår.

Högst 150 personer

Foto: SPF Seniorerna

Arbetsgrupp 3 tjänstgör, grupp 5 ses 1 timme före.

Tisdag 24 maj, kl 10-11.

Studiebesök på Brandstationen.

Anmälan till Håkan Pilqvist.

Ingen kostnad. Högst 20 personer.

Alla välkomna och ta gärna med någon gäst.

I samarbete med **Studieförbundet Vuxenskolan**

Resekommitténs program 2022

När det gäller resor lever vi fortfarande i en osäker värld. I höstas togs de flesta coronarestriktioner bort. De återkom vid årsskiftet för att sedan försvinna igen den 9 februari. Ändå måste vi vara fortsatt försiktiga och inte i onödan trängas med andra, inte ens efter att ha vi fått vår tredje spruta, även om den ger ett mycket gott skydd. Eventuellt kan teatrar m.fl. fortsatt välja att kräva covid-bevis.

För närvarande är därför reseverksamheten på paus, men resekommittén tar ändå gärna emot tips för framtida bruk. Kommittén består av Lisbeth Broström, tel. 070 287 4894, May-Britt Waghorn, tel. 070 277 0353, men ytterligare två personer är på ingående.

De första planerade resorna 2022 har vi tyvärr tvingats ställa in såsom: den 5 februari, teater i Uppsala, *Next to Normal* med Helen Sjöholm och den 12 mars i Heby, Straussoperan *Ariadne på Naxos* från Metropolitan. Det kan bli några resor senare i vår, men det är fortfarande osäkert, även om vi än så länge hoppas på en bussresa till Åland fram i sommar. Några platser finns ännu kvar.

Se hemsidan www.spfseniorerna.se/enabygden för fler detaljer. Alla resor annonseras också under *Föreningar* i EP.

Harriets Fotvård och Hälsa

Medicinsk fotvårdare som behandlar alla fötter, även du med remiss (gäller Diabetes).

Jag finns i Fanna (gamla Bahco museum rött tegelhus) ny lokal i gammal miljö.

Filaregatan 2 (ny gata, snett mitt emot JM-bil, rött tegelhus).

0700-30 10 49

fotvardohalsa@gmail.com

www.fotvardhalsaenkoping.se

Medtagen annons vid första besök = 500 kr.
(ord. pris 560 kr)

Vid köp av tre par bambusockor = 120 kr
(ord. pris 50 kr/st)

Välkommen till mig i en trygg lugn miljö

Harriets Fotvård och Hälsa

I en liten stad någonstans i ett exotiskt land hjälpte stadens kommunalråd en gammal dam över gatan. Sedan sa hen: - Du röstar väl på mig i valet. Damen svarade: - Det är benen det är fel på – inte huv'et.

*****

De som tror att vaccinet mot covid-19 kommer att ändra deras DNA borde ta det som ett erbjudande.

Önskar du fred, rusta för krig
Publius Flavius Vegetius Renatus, i Rom ca 450

Profilen May-Britt Waghorn

Vem är medlemmen i SPF Seniorerna, *Enabygden*, **May-Britt Waghorn**. Jo, hon är en enköpingskvinna med många engagemang och förtroendeuppdrag både nu och tidigare. Född och uppvuxen norr om Enköpings stad i den del av nuvarande Enköpings kommun som fram till 1971

tillhörde Västmanlands län och därför till dels skolutbildad i Västerås. Där studerade hon bl.a. spanska, vilket så småningom fick spännande konsekvenser.

Foto: *Enköpings konstförening*

I stort sett hela yrkeslivet från slutet på 1960-talet och framåt har May-Britt arbetat inom vården med början som sjukvårdsbiträde på Enköpings lasarett. Därefter fortbildade hon sig successivt genom bl.a. internutbildning, som landstingen förr skötte själva, via undersköterska till sjuksköterska. I denna roll har hon varit verksam inom olika delar av Enköpings lasarett, men med tyngdpunkt på lång- och äldrevården. Denna sköttes fram till 1992 av landstingen, då all vård och omsorg av främst äldre genom Ädelreformen flyttades till kommunerna. För May-Britt var det då naturligt att följa sina patienter och bli kommunanställd. Sedan dess har hon arbetat på flera av de vård- och omsorgsboenden som finns runt om i Enköpings kommun liksom inom hemtjänsten. På denna tid, fram till 1997 fanns på bl.a. Enköpings lasarett en s.k. äldremottagning, där äldre patienter relativt snabbt kunde få hjälp utan att ta omvägen via vårdcentraler eller i värsta fall akuten. Nu kan denna funktion eventuellt vara på väg tillbaka, vilket känns positivt.

Mot slutet av sin yrkesverksamhet var May-Britt Waghorn anställd som anhörigkonsulent i Enköpings kommun med placering i kommunhuset, senare på Villa Sandgatan. Där kände hon att hon verkligen kunde göra nytta genom att stötta åtskilliga anhöriga till personer som drabbats av stroke eller demens eller andra funktionshinder, vilket tyvärr är vanligt även i yngre åldrar. Genom att skapa anhöriggrupper fick många hjälp att utbyta erfarenheter med andra i liknande situation. Detta arbete har May-Britt helt ideellt fortsatt i strokeföreningen. Tyvärr saknas numera denna form av anhörigstöd, varför många inte ens känner till att man som anhörig kan få ganska mycket hjälp genom samtalsgrupper och tid för avlastning m.m., om man bara frågar.

En helt annan sida av May-Britt Waghorns liv är den latinamerikanska. Hennes spankaltalande man kom från Chile till Sverige. Tillsammans tillbringade de 3 ½ år i Angola i ett SIDA-projekt som drevs i form av en internatskola för fiskeri. Där kom språkkunskaperna väl till pass. Men även resor till Chiles dramatiska landskap har varit en upplevelse.

Flera föreningar tar numera en stor del av May-Britts tid. Hon är kyrkvärd, drivande i strokeföreningen och har haft ansvarsfulla uppdrag i såväl Rebeckalogen Ebba Brahe som i Enköpings konstförening. I den senare oroar hon sig nu allvarligt för att föreningen ska tvingas lämna den mycket fina konsthallen och få en betydligt mer spartansk tillvaro någonstans i kommande kulturhus. Inom *Enabygden* känner vi May-Britt som engagerad ledamot i Resekommittén med flera trevliga resor bakom sig och ännu fler på gång. Tyvärr ligger verksamheten nu nästan helt nere under pandemin men vi ser fram emot nya äventyr när restriktionerna upphör.

StigF

På resa till Sahlins struts och bryggghus
Foto: *StigF*

Enköpings Pingisveteraner

Enköpings Pingisveteraner bildades 2010, en av grundarna var Lennart Andersson. Trots de senaste två årens pandemi och restriktioner har EPV ökat sitt medlemsantal till 40 medlemmar. Förutom bordtennis håller vi också igång varje vecka med padel och boule. Boule spelar vi utomhus under årets varmare månader. Boulespelet samlade senaste året 17 deltagare. Bordtennis tränar vi fyra gånger i veckan dels på Idrottshuset och dels i Kryddgårdens A-sal. På grund av pandemin har de kommunala anläggningarna delvis varit stängda de två senaste åren. Vi har då spelat bordtennis på Mälbygården utanför Enköping.

Vi vill naturligtvis som övriga användare av Kryddgårdens A-sal fortsätta med våra träningstider där, förhoppningsvis ger de protester och manifestationer som genomförts resultat.

Julfest i Mälbygården den 14 december

Padel aktiverar vi oss med en gång i veckan, i dagsläget är vi 11 spelare som deltar. Enköpingskorpen startar i år en veteranserie i padel, som vi förmodligen kommer att vara med i.

Bland övriga aktiviteter kan nämnas vår trekamp som vi har i juni, på fjolårets deltog 17 medlemmar. Vi kunde också 2021 till skillnad mot 2020 ha vår Julfest med respektive. Den samlade 36 deltagare och genomfördes på Mälbygården med glögg, gröt och skinksmörgås samt ett uppskattat uppträdande av Ann Såthe.

En bordtennisboll kan slås iväg i ca 160 km/tim och skruvas med upp till 9000 varv per minut (rpm).

Inom bordtennis har vi denna säsong 3 lag i seriespel, dels i bordtennisförbundets regi, dels i enköpingskorpen.

Vi hälsar alla som uppbär någon form av pension välkomna som nya medlemmar till oss och SPF Seniorerna. Bordtennis, boule samt padel är alla på olika sätt nyttiga för kroppen och bra motion.

Motion ger en bättre hälsa.
Väl mött och välkomna.

Peter Örberg, text och foto

Vila mellan träningarna i Idrottshuset

Ann Såthe underhåller på Mälbygården

Världens längsta bordtennismatch i modern tid spelades vid OS i Rio de Janeiro 2016, då Bojan Tokic vann första set med 33-31 mot Dmitrij Ovtcharov, men förlorade matchen. Normalt spelar man varje sett till 11 poäng.

En pessimist ser svårigheter i varje möjlighet, en optimist ser möjligheter i varje svårighet!

Winston Churchill

Bedrägerier XII

Jag hade hoppats att förra numrets artikel om bedrägerier skulle bli den sista på ett bra tag. Men sorgligt nog, bedrägerierna fortsätter och göder dessutom annan kriminalitet. Särskilt äldre personer är utsatta. Vi är ju oftast uppfostrade att vara artiga och belevade och att lita på andra människor. Tyvärr måste vi nu lära om och vara på vår vakt när okända människor hör av sig per telefon, sms eller mejl eller t.o.m. ringer på dörren för att ”fixa” någonting.

Lägg på luren! och släpp inte in dem!

Långt ifrån alla är naturligtvis bedragare, men de som med alla möjliga knep försöker att komma åt våra pengar och värdesaker är ändå på tok för många. De är oftast väldigt hjälpsamma och värtaliga, varför det är alldeles för lätt att bli duperad. Men följer man huvudregeln ska ändå inget kunna hända. Sålunda:

Lämna **aldrig** någonsin ut dina inloggningsuppgifter, kontonummer, PIN-koder eller kort av något slag, **inte** ens till bank eller polis. Och använd **aldrig** ditt Bank-ID när **någon annan** vill det. Men skulle du ändå bli lurad, så ring banken **direkt** och polisanmäl sedan! Det kan hjälpa både dig och andra om polisen får en möjlighet att finna bedragarna. Kontakta också gärna någon **anhörig**, eftersom det är väldigt jobbigt att bli lurad. Då behöver man stöd.

Här tycker jag emellertid att bankerna borde ha säkrare rutiner. Det går alldeles för fort att flytta stora belopp mellan olika konton. Sådana transaktioner, åtminstone över 5000 eller 10 000 kr, borde fördröjas i flera timmar, helst ett dygn. Alla betalningar utomlands borde hanteras på samma sätt. Då hinner man stoppa dem innan bedrägeriet har fullföljts.

Vissa skurkar försöker emellertid utnyttja just detta. Jag har nyligen fått flera mejl som varnar för att en banköverföring till utlandet är på gång. Den ska emellertid ha fördröjts med ett dygn så att jag ska kunna stoppa den genom att klicka på en länk i mejlet. **Gör inte det!** Länken leder inte till banken utan direkt till bedragaren. Denne vill lura dig att öppna ditt Bank-ID och därigenom få tillgång till ditt bankkonto. Ring istället banken och fråga!

OBS! Nedanstående mejl är en **BLUFF!**

Swedbank Support

Transaktionsnummer: SE43111602

Vi fick en transaktionsförfrågan från ditt kreditkort på webbplatsen <https://www.orange.ma> med en IP-adress utanför Sverige. Av denna anledning har vi försenat laddningen i 24 timmar.

Upptäckt IP -adress: 71.255.52.8 Italien

- Om transaktionen behandlas av dig kan du ignorera detta meddelande och

transaktionsbeloppet debiteras efter 24 timmar

- Om transaktionen behandlas av en annan person, avbryt transaktionen och begär återbetalning genom att klicka på länken nedan och följa instruktionerna

AVBRYT DIN BESTÄLLNING

Med vänlig hälsning, Swedbank Team

Identitetsstöld

Identitetsstöld är besvärligt. Det är när någon annan utger sig för att vara du och skaffar sig kreditkort och tar lån i ditt namn eller köper varor på kredit. Sådant går att försvåra på olika sätt. Skaffa en elektronisk brevlåda som *Kivra*. När någon vill köpa på kredit eller ta ett lån bör långgivaren göra en kreditprövning. En kopia skickas då till dig, vilket tar minst ett dygn. Med *Kivra* får du istället besked direkt i datorn och kan då förhindra att lånet betalas ut.

Den andra åtgärden är *Stoppa obehörig adressändring*, alltså att någon annan ändrar din adress till en postbox. Då går ju fuskbeställda varor dit. Gör så hos *skatteverket.se*. Motsvarande tjänst finns även hos *adressandring.se*.

Extra trassligt blir det om någon annan utan din vetskap skulle skriva sig på din adress, vilket märkligt nog är möjligt. Detta bör du då och då kolla på *Visa folkbokförda på samma adress ...* hos Skatteverket. Skulle du där finna okända personer på din privata adress, ska du direkt meddela Skatteverket.

Obs! Skatteverket skickar **inga mejl** eller **sms** till dig om skatteåterbäring! Sådant är **bluff!**

StigF

Mitt liv som lärare Skolminnen från både Berlin och Sverige, del 2

Dietrich Burmeister är numera pensionär men har i många år varit lärare i naturvetenskapliga ämnen, bl.a. på St. Ilianskolan i Enköping. Sin egen utbildning har han emellertid från Tyskland. Han fortsätter här att berätta om sina erfarenheter från skolans värld. Ytterligare avsnitt kommer i nästa nummer av *Enabygden*.

*****

Hur blir man en bra lärare?

Denna fråga fick jag av några olika lärare oberoende av varandra efter att jag gick i pension för några år sedan. En både smickrande, tanke- och minnesväckande fråga.

Kulturkrockar

Nu var jag lärare igen. Beskedet om tjänsten fick jag utanför tekniska museet i Stockholm där jag var med mina barn under sommarlovet 1978. Jag blev väldigt glad.

Som lärare på gymnasieskolan i Berlin hade jag elever som var från 12 år till 19 år. '**Mina**' elever, upptäckte jag då, var de som var mellan 13 och 16 år gamla. De mest besvärliga, det var '**mina**' under hela min arbetstid som lärare. Jag hittade rätt.

Nu hade jag en tjänst i en svensk högstadieskola.

Jag skaffade mig skolans läroböcker. Där kom första kulturkrocken. I matteböckerna stötte jag på 'liggande stolen'. Va f-n är liggande stolen? Kommer ni ihåg? Att kunna sätta upp 'rätt' algoritm, alltså tekniken hur man kommer fram till rätt svar på en uppgift, var av största betydelse. Tekniken var viktigare än förståelsen. Målet var att få rätt svar. Man införde nog liggande stolen som teknik för att lösa division eller "delat med" för att det då fanns mer plats att fylla ut med nollor. Vad man glömde bort var språket. Ta uppgiften 125/5. Hur säger man 125 delat med fem, 125 delat i fem lika delar. I liggande stolen byter 5 och 125

plats med varann. Utlärningen av rätt teknik i matte har medfört många förvirringar och misslyckanden. Ställ upp (skriftlig uträkning) addition + eller subtraktion – så är det noga med att rätt talvärde, ental under ental osv, står under varann. Vid multiplikation (gångar) har det plötsligt ingen betydelse. Varför? Att räkna blev viktigare än att tänka.

Matteböcker i Tyskland hade stor del teori och en liten del övningar. I svenska matteböcker är det tvärtom. Det matematiska samtalet med klassen och arbete vid tavlan var obefintligt. Många gånger bestod det praktiska arbetet av att ge en kort genomgång och sedan beting på att klara sidorna 48 till 60 fram till fredag. Särskild uppmärksamhet skulle eleverna rikta mot de färgade rutorna med förklaringarna. Just detta moment hoppade eleverna gladeligen över, för detta hindrade dem att göra inringade uppgifter. Lite mer om klassrumsarbete i matten strax.

Blyerts eller bläck?

Den stora krocken kom direkt i första mötet med eleverna i klassrummet.

Vad skriver eleverna med? Blyertspennor! Med blyerts ska man teckna eller rita, inte skriva. Det första jag lärde mig som elev i klass ett i skolan var att skriva med bläck. Stålpenna och bläck. I början blev det naturligtvis många plumpar. Sedan blev det bättre och bättre. Vi lärde oss att tänka innan vi gjorde. Vi lärde oss att fel var naturligt. Inte bra, men förekommande. Blev det fel så kunde vi alltid dra ett streck över det som var fel och göra rätt. Hur fungerar det praktiskt i klassrummet med blyertspennan och det förhatliga suddgummit.

Eleverna har innan de kom till oss i åk 7 lärt sig att fel är fult. De räknade i anteckningsboken. När de kom fram till att de gjorde fel sökte de då min uppmärksamhet för att få hjälp? Nej. De suddade först den felaktiga uppgiften och sedan bad de om hjälp. Jag kunde inte på ett snabbt sätt se var felet var utan vi fick börja om från början. Väldigt ineffektivt. Hur många fler elever hade jag kunnat hjälpa om alla hade skrivit med bläck eller kulspets?

Jag försökte verkligen att övertyga kollegerna om förträffligheten med bläck. Don Quijote och Sisufos, släng er i väggen! Men med min sista generation (3 år) elever gjorde jag ett vetenskapligt experiment, nåja. Eleverna fick skriva matteproven med kulspetspennor. Och deras resultat blev bättre. De kunde inte sudda, utan de tänkte innan de skrev. Vad bra det blev!

St. Iliansskolan

Betygen

Sista större kulturkrock är betygssystemet. I Berlin hade vi betygen 1 – 6. 1 var bäst och 6 var sämst. 5 var redan underkänt, varför vi hade en sexa fattade jag aldrig. Varför behövs betyg för sämre än underkänt? En etta gavs till eleven med nästan alla rätt. En femma fick eleven med mindre än hälften rätt. Betygsättningen var avhängig lärarens professionella omdöme. Betygen sattes i relation till kraven, lärarens krav. Detta var inte helt tillfredsställande.

I Sverige, mitt nya hemland, var betygen i slutet av 1970-talet 1 – 5. Betyget 1 var sämst och 5 bäst. Inget fel i detta. A – F, 1 – 8 etc spelar ingen roll. Men hur hanteras systemet?

Betygsskalan 1 – 5 skulle på sjuttio- och åttio-talen tillsammans med de nationella proven ge en ganska rättvis betygsbild. 7 % av alla elever i hela landet skulle ha 1 eller 5, 24 % 2 eller 4 och 38 % skulle få 3. De flesta av mina kolleger tillämpade dessa procenttal på klassnivå. Vilket i många fall vid provåterlämning resulterade i följande kommentar från lärarens sida. –”Tyvärr. Du har gjort ett mycket bra prov men femmorna tog slut, det blev en fyra.” Eller (hört själv): ”Vi drar gränsen här, den jäveln förtjänar inte bättre!” Jag lyssnade och lärde mig det svenska skolväsendet. Klart att det tarvades anpassning inom vissa gränser.

Lite pedagogiskt gerillakrig är kul och gjorde att jag klarade jobbet till 65.

Mitt utgångsläge var att alla elever som klarade över hälften rätta svar kunde få godkänt. I princip kunde alla elever i en grupp få bästa betyg. I praktiken blev det inte så.

Sedan blev det målorienterade betyg.

Låter i och för sig bra. Men visade sig inte fungera i praktiken. **Alla lärare i alla skolor i hela landet skulle under ett år diskutera mål, arbetsplaner och betygsriterier.** I princip kunde alla skolor i Sverige komma till olika resultat. Målet med en enhetlig skolutbildning sköts i sank just då. Där blev det tydligt. Någon eller några i skoladministrationen måste verkligen hata lärare och skolan!

Det blev inte bättre när datorerna utvecklades.

Nu kom det in program i skolan som verkligen skulle dokumentera elevens måluppfyllelse. Till varje utvecklingssamtal skulle jag sätta flera tusen prickar i en databas som redovisade elevernas nivå i måluppfyllelse. Hade jag gjort allt rätt enligt direktiven så hade en hel arbetsvecka, 45 klocktimmar, gått åt per termin för utvecklingssamtalsförberedelse. Varje elev skulle få en utskrift bestående av 50 sidor varje termin så att föräldrarna blev informerade. Föräldrarna ville inte ha alla dessa prickar. Mina slapp. Jag har begått tjänstefel, jag prioriterade mina elever framför att sitta vid tangentbordet. Skriftligen bad jag min chef och kommunens skolchef om vägledning om vad som skulle prioriteras om tiden inte räckte till. Deras svar var: –”Det får ditt professionella omdöme avgöra”. OK, jag tolkade deras längre svar på detta kortfattade sätt.

Alltså blev målstyrd betygsättning ingen höjdare.

I slutändan är det vi professionella som ska sätta betyg. Att mäta, avväga, trycka elevens resultat i en mall ger inget bättre eller rättvisare betyg än andra metoder. Under hela min yrkesverksamma tid tyckte jag att jag aldrig satte helt rättvisa betyg. Det skavde alltid någonstans.

Dietrich Burmeister

fortsättning följer

**Den perfekta gåvan-
Ackes presentkort!**

Laddas med valfritt belopp!

Ackes
Vagnsgatan 4. Tel: 0171-44 11 84
Öppet: Vardag 9:30-18
Lör: 9:30-15, Sön: 10-14

Nordsjö
Idé&Design

Varning för bedragare!

Vi vill uppmärksamma dig på att:

- ▶ Aldrig lämna ut personliga koder till någon.
- ▶ Använd aldrig ditt BankID på uppmaning av någon. Oavsett vem som påstår sig vara avsändare.
- ▶ Om du drabbas, polisanmäl.

Läs mer om hur du kan skydda dig mot bedrägeriförsök
www.sparbankenenkoping.se/bedragerier eller
polisen.se/bedrageri

Sparbanken i Enköping

Tel. 0171-853 00 www.sparbankenenkoping.se

Skoglunds Optik grundades 1956 och ledorden för vårt arbete har sedan dess varit Kvalitet, Valfrihet och Omtanke.
KVALITET – vi erbjuder alltid högsta standard i vårt arbete, i våra produkter och i vårt ansvar för din ögonhälsa.
VALFRIHET – vi låter dig som kund vara delaktig i valet för din synkomfort.
OMTANKE – vi bryr oss om din ögonhälsa hela vägen från synundersökningen till den slutliga produkten.

Mot uppvisande av ditt personliga medlemskort i SPF får du
10% rabatt
på kompletta glasögon och solglasögon under hela 2022

Erbjudandet kan ej kombineras med andra erbjudanden eller rabatter

Välkommen in i butiken!

**SKOGLUNDS
OPTIK**

Källgatan 17 0171-338 15

● Fastighetsbyrån i Enköping

**Vi säljer flest
bostäder, och
övning ger som
bekant färdighet.**

**Varför inte ringa
Sveriges största
mäklare?**

Välkommen
Fastighetsbyrån i Enköping
Tel 0171-330 00
enkoping@fastighetsbyran.se
Källgatan 17

Fastighetsbyrån

Recension av Att aldrig ge upp

av Barbro Westerholm och Ingrid Kinne Lindgren
Bazar förlag 2021, ISBN 978-91-8-006071-4

I denna bok beskriver Barbro Westerholm, född 1933, för sin medförfattare ett stort antal uppdrag som hon kämpat med och drivit på olika sätt som läkare, generaldirektör, politiker m.m. under ett långt liv. Det gäller sådant som p-piller, homosexualitet, dödshjälp, kvacksalveri, läkemedelsbiverkningar, åldersdiskriminering och mycket mer med en outtröttlig energi. Det gäller verkligen att aldrig ge upp.

Boken är inte kronologisk utan uppdelad i kapitel som behandlar olika och delvis parallella uppgifter som var och en kan sträcka sig över flera decennier, ibland med åtskilliga omtag för att nå målet, men alla lever de på olika sätt upp till bokens titel.

Barbro Westerholm har i många sammanhang varit en pionjär som engagerad och orädd brutit ny mark, inte minst för kvinnor i en länge manligt dominerad värld. Läs boken och minns hur mycket vi alla, kvinnor som män idag har att tacka Barbro Westerholm för.

StigF

Recension av Frihetligt självförsvar

av Henrik Jönsson
Samizdat 2021, ISBN 978-91-985633-6-8

Detta är en bok med ett tydligt politiskt budskap: Friheten framför allt! De är nästan så att man mellan raderna hör Biskop Thomas Frihetssång från 1400-talet. Fast kyrkan då höll menigheten hårt i herrans tukt och förmaning.

Författaren hävdar att samhället i sin vurm att skydda oss från allt ont går för långt med regler och förbud. Den kollektiva staten lägger sig även alltmer i sådant som kultur och forskning och riktar dessa mot de för tillfället accepterade strömningarna i samhället. Men bör inte just kultur och forskning vara fria att testa nya idéer och angreppssätt för att berika världen?

Det ligger i många fall rätt mycket i vad Henrik Jönsson framför, även om jag tycker att han på flera ställen driver sina teser väl långt. Men varför måste man t.ex. ha lag om säkerhetsbälte i bil eller förbud mot gårdsförsäljning av vin. Det borde väl var och en fatta själv att man är säkrare med bilbälte och att för mycket alkohol är skadligt, eller? Så varför lagstifta? Fler exempel finns.

StigF

Studiekommittén

Pia Rosenberg, *sammankallande*
Fabriksgatan 13, 74532 Enköping
Tel. 073 680 4727
Mejl: pia.rosenberg52@gmail.com

Solweig Widgar
Lingongatan 45, 74942 Enköping
Tel. 070 512 3417
Mejl: solweig.widgar@spray.se

Friskvård

Sven-Olof Johansson
Torggatan 36 C, 74530 Enköping
Tel. 070 211 5076
Mejl: johansson85@hotmail.com

Håkan Palm
Fårticksgatan 111, 74945 Enköping
Tel. 070 883 0842
Mejl: hakan.palm@teleseum.se

Reine Fredengrener
Bandygatan 9, 74536 Enköping
Tel. 070 540 3630
Mejl: reine@elstop.se

	6	3	
8	2	2	4
4	5	4	3
	3	?	

**Dagens lilla
klurighet**

Vilket tal ska ersätta
frågetecknet?

Det efterfrågade talet i förra numret var **14**.

Friskvårdsprogram för SPF Seniorerna *Enabygden* våren 2022

Information om varje enskild aktivitet finns nedan
För övrig information kontakta Studiekommittén

ANMÄLAN sker direkt till varje cirkel/aktivitetsledare per telefon eller mejl enligt nedan
PLATS i cirkelarna/aktiviteterna reserveras i den ordning som anmälningarna kommer in
KOSTNAD 100 kr per termin, om inte annat anges bankgiro nr 5947-0559, swish 123 230 8906
LOKALER Enligt anvisning vid varje aktivitet

Friskvårdsaktiviteter

BORDTENNIS	33
Ledare Tommy Axné	
Telefon 073 800 3013	
Mail toaxner@gmail.com	
Rum Kryddgården, A-salen	
Dag tisdag och fredag, varje vecka	
Tid 07.30-09.00 resp. 08.00-10.00	
Start Pågår så länge vi får vara kvar	
Avgift 200 kr per år	

BOWLING	32
Ledare Anita Lund	
Telefon 072 330 3097	
Mail torvald.lund@comhem.se	
Rum Bowlinghallen	
Dag måndag	
Tid 14.00-15.00	
Start Pågår	
Avgift Betalas till Bowlinghallen	

BOULE	37
Ledare Pia Rosenberg	
Telefon 073 680 4727	
Mail pia.rosenberg52@gmail.com	
Plats Hökens grusplan utomhus	
Dag söndag varje vecka vid tjänligt väder	
Tid 10.00-12.00	
Start Börjar igen i april 2022	
Avgift: Gratis, men ta gärna med egna klot	

TIPSPROMENADER	40
Ledare Anita Nehler m.fl.	
Telefon 070 660 1757	
Mail anita.nehler@hotmail.com	
Plats Joar Blå, parkeringen	
Dag onsdag, varje vecka tills vidare.	
Tid 14.00-15.00	
Start den 2 apr 2022	
Avgift: 20 kr	

PADEL	38
Ledare Peter Örberg	
Telefon 072 556 2237	
Mail piusredaktion@gmail.com	
Plats Tennishallen	
Dag tisdag, varje vecka	
Tid 10.00-11.00	
Start Pågår	
Avgift: Betalas till Tennishallen	

FÅGELSKÅDNING	30
Ledare Sven Gustafsson	
Telefon 070 318 0851	
Mail gustafsson.s@outlook.com	
Plats Kryddgården, plus utomhus	
Dag torsdag, varje vecka, 5 ggr	
Tid 13.30-16.00	
Start den 7 apr 2022	
Avgift: 100 kr	

Cirkel/aktivitetsprogrammet ovan genomförs i samverkan med *Studieförbundet Vuxenskolan*. I övrigt fortsätter åtskilliga cirklar från i höstas även under våren.

I nästa *Enabygden*, nr 2 som ges ut i början på juni 2022 kommer hela studieprogrammet för säsongen 2022/23 att publiceras. Lämna gärna tips till Studiekommittén om det är något ämne eller landskap som ni vill att vi ska försöka ta upp i höst. Allra bäst är förstås om ni har någon cirkelledare på lut också.

Covid-19

Den 29 september 2021 togs nästan alla restriktioner avseende Covid-19 bort. Tyvärr ökade smittan igen under hösten med delta- och omikronvarianterna, varför nya restriktioner infördes successivt runt årsskiftet. Men nu är även de borta och vi bör kunna leva som vanligt igen – nästan. Fast smittan finns kvar. Därför torde de flesta ovaccinerade drabbas förr eller senare. Med tre sprutor kan man emellertid ett mycket gott skydd, om än inte 100 %.

Efter två sprutor har du rätt att få ett covidbevis från www.covidbevis.se med hjälp av Bank-ID. Då skickas intyget till din digitala brevlåda, oftast *Kivra*. Skaffa *Kivra* på t.ex. ”<https://kivra.se/sv/privat/registrera>”. Det går även att ringa 1177, men brevet kan då ta flera veckor. I mobiltelefonen syns beviset som en QR-kod att visa vid t.ex. teaterbesök eller vid resor. Covid-beviset går även att skriva ut från datorn. Notera emellertid att beviset har en begränsad giltighetstid, just nu 180 dagar.

Men varför krävs en tredje spruta, räcker det inte med två? Nej, tyvärr avtar vaccinskyddet successivt och efter cirka ett halvår ökar risken för s.k. genombrottsinfektioner, när mängden antikroppar sjunker. Däremot har man fortfarande kvar både minnesceller, som bildar nya antikroppar, och T-celler, som angriper och dödar infekterade celler, som då inte kan sprida smittan vidare. Skyddet mot allvarlig sjukdom och död är därför fortfarande starkt. Med en tredje spruta, en s.k. booster, ökar immuniteten rejält. Känsliga grupper kan även få en fjärde spruta, i bästa fall en variant mot just omikron.

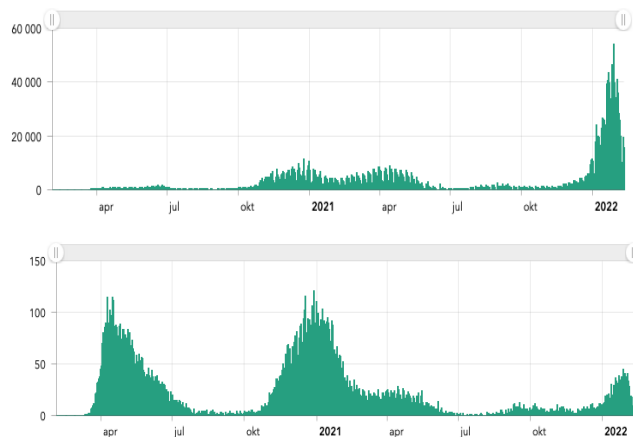
Nu är dessutom ännu en typ av vaccin på gång, ett proteinbaserat från Novavax, som nyligen godkänts. När man får detta vaccin bildar kroppen antikroppar mot spikeproteinet direkt utan att gå via mRNA. Fördelar med proteinvaccin är att de inte behöver kylas till -70°C som mRNA samt att de möjligen ger kraftigare och längre immunsvär.

När pandemin slog till vintern 2020, var i stort sett hela världen dåligt förberedd. Därför blev många svårt sjuka, särskilt äldre, och dödstalen var förskräckande höga, upp över 10 % bland

de äldsta. Någon riktigt effektiv behandling fanns inte heller, utan kroppen fick själv kämpa ner sjukdomen med viss hjälp av sjukvården – i värsta fall med respirator. Ett drygt år senare, våren 2021 under den tredje vågen minskade dödstalen kraftigt till under 2 % på grund av vaccineringen som då kommit igång. Enstaka dödsfall inträffar fortfarande men de är nu mycket få, troligen bara promille. Så, vaccinera dig snarast, om du inte redan har gjort det. Och **kräv vaccination av omsorgspersonal**.

Mycket positivt är också att det nu kommit fram flera läkemedel mot Covid-19, något som hittills i stort sett har saknats mot de flesta virussjukdomar. De nya läkemedlen är av olika typer som i de flesta fall kombineras. Det finns en polymerasinhämmare som bromsar virusets förmåga att kopiera sig självt och även en proteasinhämmare som hindrar viruset att bygga sina egna proteiner inne i våra kroppar, bl.a. spikeproteinet, som möjliggör för viruset att tränga in i cellerna. Om man behandlas ganska snart efter infektion, t.o.m. med piller, går det att i stort sett helt slå ner infektionen. Tyvärr är dessa mediciner än så länge ganska dyra, men de är viktiga, eftersom de verkar attackera flera virus, t.o.m. HIV.

StigF

Den övre grafen visar antalet sjukdomsfall per dag i Sverige från början av år 2020 till februari 2022. Två tydliga toppar syns runt årsskiftet 2020/21 med närmare 10 000 fall, men ännu mycket högre, nästan 60 000 under januari 2022.

Den nedre grafen visar antalet dödsfall per dag under samma period. Där syns främst de många dödsfallen, över 100 per dag under tidigare vågor 2020 och 2021. En viss ökning har tyvärr skett under den senaste tiden, knappt 40 dödsfall per dag. Men vaccinationerna har haft stor effekt.

Från Folkhälsomyndigheten.

SARS, översikt

Efter drygt två år med SARS-2 i samhället börjar läkarvetenskapen få en någorlunda god bild av viruset. Vi vet också mycket mer om smittspridning och om hur sjukdomen Covid-19 drabbar oss och hur den kan behandlas. Mycket av detta kände förstås ingen till i början, när de första sjukdomsfallen upptäcktes runt årsskiftet 2019/20.

Med stor sannolikhet spreds viruset från djur till människor i staden Wuhan i Kina under senhösten 2019. Runt årsskiftet dök flera svårbehandlade fall av lunginflammation upp på sjukhusen i Wuhan, t.o.m. några med dödlig utgång. I början försökte man dölja vad som hänt men relativt snabbt satte myndigheterna in mycket kraftfulla åtgärder genom att i stort sett stänga staden och stoppa alla kommunikationer. Men det var ändå för sent. Viruset hade redan börjat sin resa ut i världen.

I Europa drabbades först Italien och där främst Lombardiet i norr, varifrån skidåkande turister tog smittan med sig hem till bl.a. Sverige. Här skulle vi ha kunnat, om inte stoppa så något begränsa virusets utbredning i landet. Men ingen hade då vare sig kunskap eller utrustning för att sätta in tillräckligt kraftfulla åtgärder.

Taktiken blev ändå att försöka bromsa smittan, vilket man kallade ”att platta till kurvan” för att så långt möjligt undvika att överlasta sjukhusen. I viss mån lyckades detta i Sverige, men inte i Italien. Där fick man så enormt många fall att sjukvården inte hann med. Med många smittade följde åtskilliga dödsfall, t.o.m. bland vårdpersonalen, troligen för att dessa snabbt blev så kraftigt infekterade att immunförsvaret inte hade en chans.

Det vi tyvärr misslyckades med i Sverige var att hålla viruset borta från våra äldreboenden. Inget vaccin fanns och dåligt med skyddsutrustning. Att stänga boendena för anhörigbesök var snarast kontraproduktivt, eftersom dessa knappast spred någon smitta. Istället blev åtskilliga äldre isolerade med sänkt livskvalitet som följd, vilket i många fall sannolikt var lika riskabelt som att bli covid-sjuk. Detta bör vi lära av inför framtida pandemier.

Nu vet vi att SARS-2 är ett mycket smittsamt och luftburet virus, särskilt *omikron*. Många infekterade blir däremot knappt sjuka alls, men smittar ändå. De är asymtomatiska. Detta gör att smittan sprids tyst och har hunnit förbi alla spärrar innan åtgärder hinner sättas in.

Denna lömska spridning innebär också att betydligt fler har varit smittade än vad myndigheterna känt till, kanske 10-20 ggr så många. Dödligheten är därför sannolikt mindre än en tiondel av de 2-4 % som man trodde från början. Detta är visserligen mer än den årliga säsonginfluensan, men betydligt mindre än den förra SARS-epidemin 2002-03 och MERS 2012 och ingenting jämfört med Ebola.

Bild från UMass Memorial Health

Alla omfattande nedstängningar i länder runt om i världen har säkerligen haft en något fördröjande inverkan, men knappast varit avgörande för spridningen av Covid-19 i samhället. I värsta fall har ”boten varit värre än soten”. Vaccinerna, som togs fram på rekordtid, har däremot haft en enormt positiv effekt tillsammans med den flockimmunitet som långsamt vuxit fram till följd av den omfattande och ostopparbara smittspridningen.

Ett betydande orosmoment är emellertid de mutationer som alla virus råkar ut för hela tiden. I de flesta fall skadar mutationerna viruset som försvinner. Ibland blir emellertid mutanten som *delta* eller *omikron* istället mer smittsam och tar successivt över. Mutanterna är emellertid oftast mindre farliga, eftersom ett virus sprids effektivare, om det knappt skadar sin bärare. På så vis ebbat pandemin sakta ut. Så länge viruset grasserar över världen, särskilt där vaccinationsgraden är låg, får vi ändå räkna med att nya varianter successivt dyker upp.

StigF

Rapport från Kommunala Pensionärsrådet december -21 och februari -22.

Våra möten har varit digitala de här gångerna också vilket enligt min och andras mening minskar möjligheterna till riktiga diskussioner.

En fråga som varit med under hösten och fortfarande lever är förstås våra föreningars tillgång till VoO:s lokaler för våra aktiviteter. Något egentligt nytt har inte kommit utan vi får boka lokalerna och hoppas på det bästa. VoO-förvaltningen jobbar ju vidare med hur man skall kunna lösa sina behov för sin personal. Det som hänt är dock att KS gått vidare med tanken om ett *Föreningarnas Hus* och givit uppdrag att undersöka förutsättningarna för detta att redovisas i september 2022.

Digitalt möte, Bild från Pixabay

En annan fråga som varit aktuell för diskussion är personalsituationen inom VoO:s förvaltning. Dels angående personalens vaccinationsstatus och dels bristen på personal som bl.a. leder till dåliga arbetsförhållanden och att kunder får väldigt många olika personer i sina hem. Situationen är tyvärr likartad i hela landet och VoO gör vad man anser sig kunna för att förändra situationen.

En annan fråga som väckte mycket debatt var förslaget att föra samman Socialförvaltningen och VO:s förvaltning i en organisation. Från oss i pensionärsföreningarna framfördes att det inte på något sätt framgick av förslaget vad som skulle bli bättre för "kunderna" eller vad som eventuellt skulle försämrats. Vi befarade i stället ökad byråkrati och att större del av anslagen skulle gå till detta.

Seniorkort för bussresor med UL har tagits upp av organisationerna flera gånger. Kommunen har tittat på Uppsalas lösning men längre än så har man inte kommit.

Då mandatperioden går mot sitt slut vill politikerna se över hur verksamheten med KPR kan förbättras vilket jag anser viktigt. Kommunen säger sig vilja ha synpunkter och önskemål, men ärenden presenteras med så korta tidsperioder att föreningarna omöjligt kan hantera detta i vår interna demokrati. I bästa fall blir det styrelsen åsikt, annars åsikten från representanten i KPR.

Slutligen vill jag framhålla att föreningarna och dess medlemmar behöver aktivera sig och ha krav på politikerna och förvaltningarna i kommunen. För egen del har jag på snart fyra år ytterst få gånger ombetts att ta upp något och så kan det inte fortsätta om vi ska ha något inflytande.

Carl-Erik Lind

Digitalt utanförskap I

I *Enabygden* har vi i flera artiklar försökt att visa på de fördelar som finns med att "bli digital". Med detta menar vi att man ofta använder sin dator eller eventuellt läsplatta som *iPad* eller motsvarande och gärna även en s.k. smartphone, t.ex. en *iPhone* eller *Android*. De senare är vanliga mobiltelefoner som också innehåller en mängd andra praktiska funktioner, appar, varför de i praktiken är små men kraftfulla datorer. Med dem kan man göra väldigt mycket som förenklar livet och även en hel del annat trevligt som t.ex. att fotografera och t.o.m. prata med vänner och bekanta precis som i en vanlig telefon.

Här är emellertid inte läge att ge några instruktioner i användning av dator eller smartphone. För sådant finns kurser och studiecirklar, bl.a. i SPF Seniorens regi. Prova gärna en sådan utbildning. Den har man alltid nytta av, eftersom världen omkring oss blir alltmer digital. Detta går knappast att stoppa, men hur gör den som absolut inte vill

eller kan köpa en dator eller liknande, trots att livet då riskerar att bli såväl besvärligare som t.o.m. otryggare än nödvändigt? Enligt vår uppfattning ska det finnas alternativ.

Under lång tid framåt måste vi alla erbjudas möjlighet att kommunicera med myndigheter och andra på klassiskt vis som att boka tid per telefon, att prata med en riktig människa utan Bank-ID, att betala med kontanter och att

Från Teamviewer
legitimera oss med t.ex. körkort. Om inte samhället klarar av att ge oss denna service, måste staten gå in och lagstifta, vilket är ett politiskt uppdrag. Många oss äldre har problem med att använda flera moderna digitala verktyg, men det gäller även personer med olika funktionshinder eller med språksvårigheter, ja faktiskt även ungdomar. Vi måste sålunda få andra möjligheter, vilket är ett krav som bl.a. SPF Seniorena driver. Att stå utanför den digitala världen får inte bli ytterligare ett handikapp som begränsar livet. I grunden är detta en fråga om demokrati.

Carl-Erik Lind, StigF, fortsättning följer

Att höra, eller inte höra

En bra julklapp är min nya klockradio. Jag är inte intresserad av att lyssna på radion, eftersom jag hör så dåligt, men de stora lysande siffrorna är jättebra på natten när jag vaknar nu och då.

När jag tar ur hörapparaterna inför natten blir hörseln ganska begränsad. Det visade sig att larmet var påkopplat på den nya klockradion, den gav signal vid 01-tiden. Min man, som sov ett par rum längre bort, blev väckt av pipet och fick lov att stiga upp och komma och stänga av, själv sov jag gott 30 cm från signalen.

Skulle jag bo ensam fick jag lov att be audionomen om en blinkande larm-apparat till t.ex. brandvarnaren. Det är annars risk att jag inte skulle höra den heller. Man kan ju också köpa en vibrerande väckarklocka att ha under kudden om man måste passa tidiga tider.

På ett möte i HRF, hörselfrämjandet, fick vi veta att kommunen kan beställa ett ”myndighetsmeddelande” av SOS-alarm om t.ex. vattnet blivit otjänligt i ett område. Då går det ut SMS-meddelande till alla berörda i det området. Det tillämpades i Grillby här om året. En brand i närheten av bostaden kan meddelas på samma vis. Det är bra när man inte kan lyssna på radio.

Kanske är det fler än jag, som också är beroende av hörselslinga när vi tittar på TV eller går på möte. Det räcker inte alltid med bara högtalaren i en lokal. En förutsättning för att få in ljudet i hörselslingan i hörapparaten är förstås att den, som pratar gör det i en mikrofon. Det är fantastiskt att få ljudet direkt i örat via hörapparaten.

När t.ex. en trubadur spelar och sedan presenterar nästa låt utan mikrofon, som är kopplad till hörselslingan, missar man den informationen, men det kanske inte var så viktigt! Bara enerverande.

När en person, som meddelar något via mikrofon, är det också trevligt när de upprepar frågor, som de får av publiken, man förstår svaret bättre då. Tyvärr är det mycket att tänka på för att alla ska känna sig delaktiga, men o så skönt när allt fungerar.

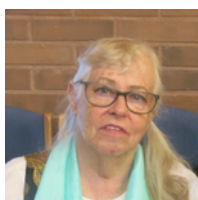
Solveig Gustafsson

Bild från *Free Clipart Library*

Majs kåseri

Måste man döstäda?

DÖSTÄDA ett ord som fanns på botten av mitt medvetande.

Är närmre i tankarna nu.

3 barn, 6 barnbarn kring 50 till 60 år. 6 BBB slipper våra pryglar såvida inte BB slussar dem vidare.

Det är ting vi ofta fått från föräldrar, så'nt (sådant) som bara kom fram, när det kom besök. Mamma INPRÄNTADE I MIG ATT LINNESERVETTER SKULLE VARA NAMNADE. Jag hittade en rosenknopp i en Feminatidning och broderade 12 stycken. De skall helst manglas men jag klarar inte mangeln i vår källare; var gång jag försöker måste jag ha hjälp.

Flytt i UNT 1938, Foto: Paul Sandberg

Höganäskrukor vill flera ha i sina gamla torp, men en tavla målad av vänner undrar jag? En dag hörde jag att: "här ser man att ni inte är födda på den här sidan 2000-talet". Vi har en servis från makens familj, den lyckades komma med i samband med konkurs, vänner som ofta ätit middag på den samlade ihop slantar så de kunde ropa tillbaks på konkursauktion i samband med Krugerkraschen. (Hittar inget tyskt ü med prickar över huvudet.) Några tallrikar Magnolia, har blivit bruna genom åren – varför? Har någon ett recept på hur jag får bort ålderstecknet.

Bestick? Från flera generationer, kan säkert lämnas till Röda Korset.

Sen kom vi upp på vinden. Mammans minkpäls som jag inte vågat ha på mig. Dom är ju redan döda men jag tror att någon på gatan ska gapa åt mig att jag dödat minkarna. "OSKYLDIG" skriks, sen vaknar jag. Garderobsstädning, glori in i mörkret och hittar mycket BRA ATT HA, ja ni vet hur det känns. Hemvävt, hemsytt inte går de att slänga. Så kommer jag till maskinskrivna sidor i en blå pärm.

Där är Vi hela familjen involverade i ca 500 människors liv. Fyra år var vi storfamilj med 7 män som många kommuner inte visste var de skulle placera. 10-30 år på mentalsjukhus är ingen merit i bostadskö. Äldsta sonen 14 år bad oss skilja på hem-arbete. Det var samtidigt som Villberga skola låg ute till försäljning. Banklån-köparenovering-möblering och nu kom damer från samma utsatta lägen till oss. Snart är det en helt annan generation som remitterades från 17 till 30 år. 40 år av vårt liv finns i en tjock pärm, skall den i soporna? Nej jag tror att många skulle ha nytta av vad där står.

I en pärm, ser vi att många, som vi anställde, pluggade vidare, blev miljöterapeuter, familjeterapeuter, bildterapeuter, två leg. psykoterapeuter, psykolog, som samhället fick anställa från 1999. Wiks folkhögskola ställde upp med lokaler och speciallärare. 2 dagars studier 2 dagar jobb med gästerna som nu förbereddes på utflytt i flera lägenheter i Enköping eller hemkommunerna.

Sedan stod vi där och började livet som pensionärer.

Det skulle blivit en bok, men flera stora författare bl.a. Astrid Lindgren, refuserades många gånger med sin första Pippibok, så ock jag kanske.

Maj
född 1935

Den gamla bilden

Den gamla bilden i nr 4 av *Enabygden* visade Enköpings första epidemisjukhus eller kanske bör den kallas sjukstuga. Den byggdes 1892, öster om nuvarande sjukhuset i slutet på Nyängsvägen. Samma höst fanns följande artiklar i Enköpings-Posten den 13 september resp. 14 oktober, således för 130 år sedan:

”Nytt epidemiskt sjukhus i Enköping.

Då det visat sig både olämpligt och kostsamt att, i händelse kolera skulle utbryta i Enköping, använda nya folkskolehuset till epidemiskt sjukhus och annan passande lokal inom staden icke kunnat anskaffas, hade helsovårdsnämnden kommit till insigt om nödvändigheten af att ofördröjligen låta uppföra ett nytt epidemiskt sjukhus härstädes. Efter samråd med doktor Westerlund, som under sina resor varit i tillfälle att se åtskilliga sådana byggnader och studera deras inredning m.m., lät nämnden byggmästaren L. P. Sten i Fanna upprätta ritning och kostnadsförslag, det senare slutande på 3,224 kr. 15 öre, som i fredags framlades för stadsfullmäktige jemte skriftlig anhållan från helsovårdsnämnden, att fullmäktige måtte bevilja nödiga medel till byggnadens snara uppförande och inredning.

Efter långt meningsutbyte, dervid bland annat framhölls, att kostnadsförslagssumman torde vara alldeles för låg i det att sjukhuset, fullfärdigt att mottaga sjuka, troligen komme att kosta omkring 5,000 kr., beslöto fullmäktige att anslå nödiga medel till att uppföra och fullständigt utrusta ett epidemiskt sjukhus af trä i de dimensioner, som ritningen angifver, dock med vilkor, att ritningen och hela planen för arbetet först underställas fullt sakkunnig persons – helst förste provinsialläkarens i länet – granskning.

Grunden till sjukhuset jemte rum för desinfektionsugnen är redan lagd på östra sidan af sjukhustomten. Byggnaden, som kommer att blifva endast en våning hög, skall inrymma tvenne sjuksalar, en för män och en qvinnor, hvardera med plats för sex sängar. Vidare tvenne rum för sköterska etc. samt slutligen plats för desinfektionsugnen, som uppsatt på platsen torde komma att kosta omkr. 2,000 kr., hvadan hela kostnaden för sjukhuset och ugnen tillsammans kunna beräknas till omkring 7,000 kronor.”

”Nya epidemisjukhuset är nu under tak och i det närmaste färdigt. Desinfektionsugnen anlände i lördags och är redan uppsatt. Huset lemnar plats för 12 sjuka samtidigt. Ugnen kommer till nytta, äfven om ej kolera kommer till våra trakter, i det sjuklingar med andra smittosamma sjukdomar der kunna få sina kläder desinficerade.”

Detta Enköpings första epidemisjukhus ersattes redan 1907 av en betydligt större byggnad i två våningar något längre söderut. Denna inköptes år 1922 av Landstinget som därmed tog över epidemisjukvården. Sådan vård hade tidigare skötts av primärkommunerna, åtminstone städerna. När det första lilla epidemisjukhuset revs är obekant.

Detta var tydligen en svår fråga. Men *Birgitta Brolin* klarade den och är nu vinnare av en lott. Grattis!

Nedan finns ännu en gammal bild att identifiera. Vad kallas byggnaden? Detta kommer säkerligen flera att klara eftersom huset, som byggdes 1905, fortfarande finns kvar i Enköping. Under åren har det haft många funktioner. Fotograf var Anders Wilmansson, troligen kort tid efter att huset stod klart, och bilden finns i Värmlands museums bildarkiv.

Svaren vill vi ha in senast på fredag den **8 april** 2022. Välkomna med era svar till redaktören ”stigforshult@gmail.com” eller till brevlådan på Kryddgården: SPF Seniorerna Enabygden, Källgatan 1 B, 74935 Enköping.

Tyvär är huvudentrén fortsatt låst, varför man måste gå in genom restaurangen, kl 11-14.

Manifestation för föreningslokaler

Måndag 15 november kl 17-18 manifesterade en mängd föreningsmedlemmar, varav många seniorer, utanför Kompassen i Enköping, där kommunfullmäktigemöte skulle hållas. Det var mycket folk både från stan och från landet, representanter för olika föreningar såsom SPF, PRO, Aktiva Seniorer, Neuroförbundet, Funktionsrätt Enköping m.fl. Representanter för Aktiva Seniorer och PRO/Funktionsrätt Enköping lämnade över en skrivelse till fullmäktigemedlemmarna när de kom till mötet. Skrivelsen handlade om de svårigheter som föreningarna har att få tillgång till lämpliga lokaler att ha möten och aktiviteter i för sina medlemmar. Anledningen är kommunens ökade lokalbehov för anställda och omsorgstagare och därmed behov av ombygga av både Kryddgården och Ljunggården. SPF har nästan alltid haft sina månadsmöten i Kryddgårdens A-sal och har kunnat beställa kaffe från restaurangen där. Smidigt och bra.

Vi som var där skanderade ”Vi vill ha lokaler nu” och uppvisade plakat med olika texter. Jag fick låna ett plakat av eldsjelen Maud Sundqvist, medlem i diverse olika föreningar. Hon gick omkring med ett helt knippe plakat på käppar i famnen och gav till oss som ville ha en. När fullmäktigemötet väl började kunde de, som ville, stanna kvar och lyssna.

Radio Uppland gjorde ett reportage och EP:s nya chefredaktör Håkan Wikström och förra chefredaktören Annette Östlund var där och fotade samt intervjuade folk som protesterade. Stort reportage i EP dagen efter. Tyvärr nämndes endast PRO/Funktionsrätt Enköping i den artikeln. Må vara att de var initiativtagare men det skulle ha visat större tyngd i själva manifestationen att nämna namnen på alla föreningar som fanns representerade där under kvällen.

Det var fantastiskt och roligt att se hur många som hade samlats utanför Kompassen den kvällen. Det är inte ofta föreningarna i Enköping gör gemensam sak på detta vis. Men manifestationen kunde ha planerats lite bättre och tidigare så hade den kunnat bli ännu ”vassare”.

Resultatet av alltihop är att man från kommunens sida lovat att inventera sina lokaler för att se hur man kan tillmötesgå föreningarnas behov. Alltid något.

Vid pennan *Anita Nehler*

Bild: *Gunnel Sparrings*

Nya lagar 2022

Redan den 17 december 2021 infördes en lag om anonyma **visselblåsare** som alla företag av viss storlek nu måste ha.

Den 1 januari 2022 infördes en ny **Lag om ringa nedskräpning**. Den innebär att den som kastar fimpar, tuggummi eller annat skräp hur som helst kan dömas till 800 kr i böter.

Vissa plastartiklar och tatuerafärger förbjuds.

Hyresgäster får stärkt skydd om t.ex. den fastighet som man bor i missköts.

Även arbetsrätten stärks något från 2022.

Konsumentköplagen stärks från den 1 mars och blir **Lag om konsumentskydd** och ska förenkla bl.a. reklamationer.

Från den 1 januari 2022 får **svenska pass** ett nytt utseende, bl.a. nya bilder på passägaren och generellt högre säkerhet mot förfalskning

Förarbevis för vattenskoter krävs från den 1 maj 2022.

<https://www.regeringen.se/informationsmaterial/2021/12/viktigare-lagar-och-forordningar-infor-arsskiftet-20212022>

Märtas klurigheter – svar

Det rätta svaret på Märtas klurigheter i nr 4 var: *Önskar er alla en God Jul*, enligt:

1. Öar, 2. Nissan, 3. Sotare, 4. Kanel, 5. Aktsam, 6. Räcke, 7. El, 8. Rätt, 9. And, 10. Lagar, 11. Landar, 12. Alvar, 13. Eld, 14. Nässla, 15. Gran, 16. Odlar, 17. Dräng, 18. Julklappar, 19. Ugglan, 20. Lada. Här och var finns godkända alternativ.

Detta hade flera läsare klurat ut. Och eftersom det handlade om Jul har redaktionskommittén beslutat att dela ut två lotter. Dessa vanns av Anita Enger och Solan Carlström Widén. Grattis!

Märtas klurigheter – våren 2022

- I vilket land uppkom idén till "På spåret"?
a) England, b) USA, c) Sverige
- Hepatica nobilis* är latin för va' då?
a) Blåsippa, b) Gullviva, c) Maskros
- Vilket år blev Snövit och de sju dvärgarna långfilm?
a) 1931, b) 1937, c) 1942
- Mellan vilka år levde Gustav II Adolf?
a) 1594-1632, b) 1596-1635, c) 1599-1637
- Vem har skrivit romanen "Morgondagen är vår"?
a) Kari Wallén, b) Veronica Palm, c) Eva Ludvigsen
- Vad hette Norges huvudstad på 1500-talet?
a) Kristiania, b) Köpenhamn, c) Esbjerg
- Sommartiden slutar i år, 2022?
a) 23 okt., b) 30 okt., c) 6 sept.
- Vilken stad kallas för lergöksstaden?
a) Nora, b) Arvika, c) Ängelholm
- Vad är DYSKALKYLI?
a) Räknesvårigheter, b) Talsvårigheter, c) Lässvårigheter

- Av vilket trädslag gör man tändstickor?
a) Al, b) Asp, c) Vide
- Vilket djur gav namn åt Kanarieöarna?
a) Kanariefågeln, b) Hunden, c) Apan
- Vilket år anlades AFZELIPLAN?
a) 1890, b) 1895, c) 1899
- Var visas soppburkar, seriefigurer och Mao?
a) Moderna museet, b) Åbergs museum, c) Fridegårdsmuseet
- Vem skrev musiken till Midsommarvaka?
a) Hugo Alfvén, b) Pettersson-Berger, c) Jan Johansson
- När tömde Vildhussen Ragundasjön?
a) 1796, b) 1801, c) 1806
- Var började man tillverka Hästkosöm?
a) Mustadsfors, b) Hovsjö, c) Hästveda
- Var odlar man mycket pepparrot?
a) Uddevalla, b) Falköping, c) Fjärås
- Järnvägen Enköping-Heby var i bruk år:
a) 1906-52, b) 1908-55, c) 1910-57
- Vad hette loket som drog den första verkliga järnvägstransporten?
a) August, b) Oskar, c) Peter
- Vad är "stompa" för något?
a) Redskap, b) Verktyg, c) Bröd

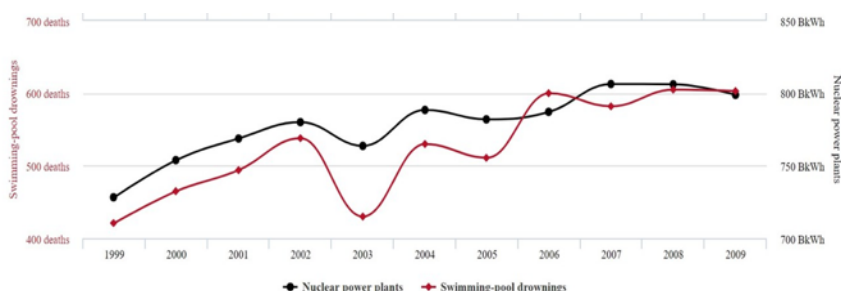
Lycka till önskar

Kluriga Märta

Svaren vill vi ha in senast på fredag den **8 april** 2022. Välkomna med era svar till redaktören "stigforshult@gmail.com" eller till brevlådan på Kryddgården: SPF Seniorerna Enabygden, Källgatan 1 B, 74935 Enköping.

Tyvärr är huvudentrén fortsatt låst, varför man måste gå in genom restaurangen, kl 11-14.

Det där med kärnkraft är knepigt, men att kraftverkens effekt (svart) påverkar drunkning i swimming-pooler (rött) visste jag inte. Korrelationen ser ju nästan perfekt ut under åren 1999-2009.

Några av vårens högtider

Så närmar vi oss på nytt den livgivande våren. Inom kort passerar vi ännu en gång vårdag-jämningen den 20 mars och en vecka senare, den 27 mars på självaste *Jungfru Marie bebådelsedag* drabbas vi av sommartid, kanske för sista gången. Men dessemellan ska vi förstås njuta av *Våffeldagen*, trots att den inträffar den 25 mars mitt i fastan som inleds på *askonsdagen* den 2 mars, efter att vi ätit oss feta på *fettisdagen* den 1 mars, och inte avslutas förrän efter 40 dagar på *Palmsöndagen* den 10 april. Då blir det fest igen. Glöm sedan inte heller den *Internationella kvinnodagen* den 8 mars, en vecka in i fastan. Mitt i allt detta inträffar också den 1 april med all sin egen galenskap. Den 2 april inleds *Ramadan* som avslutas med *Eid al-Fitr* på deklaraionsdagen den 2 maj. Ja, våren är en hektisk tid.

Under våren har vi sålunda många tillfällen att fira bl.a. vårgudinnan *Oestre*. Firandet börjar redan när julen avslutas vid *Trettonhelgen*, *Epifania*, som från början högtidlighölls för att minnas de tre vise männens, även kallade heliga tre konungars ankomst till Betlehem. *Matteus 2:1-12*. I Bibeln står det emellertid bara om ”några österländska stjärntydare”, troligen från Persien. Antalet tre finns inte med någonstans och inte när de ska ha kommit till Betlehem heller. Namnen *Caspar*, *Melchior* och *Balthasar* är även de sentida konstruktioner. De har dessutom helt andra namn på andra tungomål som *Apellius*, *Amerius* och *Damascus* på grekiska som ju är Nya testamentets språk. Även antalet har varierat i hävderna och har ibland varit fyra, åtta eller t.o.m. tolv. Legendan är emellertid gammal, åtminstone från 300-talet, och har säkerligen byggts på under hand. En enorm staty av de tre vise männen finns i Natal i Brasilien (kolla på Internet) och i spansktalande länder genomförs årligen *trettondedagsparader*.

Enligt *Matteus 2:13-23* flydde Josef och Maria till Egypten direkt efter de tre vise männens besök för att inte återkomma förrän kung Herodes hade dött. Enligt *Lukas 3:21-22* blev Jesus emellertid omskuren i Jerusalem när han var åtta dagar gammal enligt judisk tradition.

Men detta stämmer dåligt med ”Värnlösa barns dag” den 28 december till minne av alla barn upp till två år som dödades av Herodes och som ju infaller bara tre dagar efter juldagen.

De tre vise männen från *Free Clipart Library*

De fyra bibliska evangelierna, fastställda 397 i Kartago, är något motsägelsefulla på flera punkter. Det finns emellertid ytterligare minst ett halvduzin, s.k. apokryfiska evangelier. Därför är det nog bäst att inte ta alla data alltför bokstavligt utan konstatera att den s.k. *Trettondedagen*, numera den 6 januari, sedan lång tid har firats som avslutning på Julen. I våra dagar har detta firande till stor del flyttats till tjugondedag Knut, när Julen ska dansas ut.

Denna dag har emellertid en betydligt blodigare historia och ska påminna om mordet på den danske prinsen *Knut Lavard* (Hertig Knut) den 7 januari 1131. Mördaren var Knuts kusin Magnus Nielsen, son till den danske kungen Niels och därmed konkurrent om den danska tronen. Magnus dog emellertid senare i ett uppror och istället blev Knuts son *Valdemar den store* dansk kung 1157 efter strid mot syslingen Knut Magnusson, son till faderns mördare. Valdemar utverkade senare att fadern helgonförklarades 1169. När julfirandet i Sverige 1680 förlängdes en vecka flyttades Knutsdagen till den 13 januari som sålunda är vår nuvarande *Tjugondedag Knut*.

Om vi denna gång hoppar över februari och landar i mars, så inföll den ursprungliga Jungfru Marie bebådelsedag den 25 mars som sålunda är nio graviditetsmånader före jul.

PP Sverige, Porto betalt

Sedan 1953 är denna dag flyttad till närmaste söndag. Den kallas också *Vårfru-dagen* som förstås inget har med våren att göra utan syftar på "Vår fru Maria", Jesu moder. Enköpings kyrka heter ju Vårfrukyrkan och norr om Enköping ligger Vårfrukyrka socken. Även utomlands är namnet vanligt och finns både i *Ma Donna* (Madonna), i *Our Immaculate Lady* och inte minst i den härom året brandskadade parisiska kyrkan *Notre Dame* m.fl.

En något skämtsam förvanskning av Vårfru-dagen har blivit *Våffeldagen*. Den infaller alltid den 25 mars som i år är en fredag. Då ska man förstås äta våfflor med grädde och sylt. Den senare ska med fördel vara hjortronsylt, även om det duger hyfsat med jordgubbssylt eller i nödfall hallonsylt. Däremot måste våfflorna absolut vara s.k. frasvåfflor, vilket man kan bli lurad på i vårt västra grannland. Där serveras ibland eggvaffler, som i och för sig också är goda. Men har de legat något för länge blir de mjuka och sega som gummi. Så var försiktig.

Frasvåffla med hjortronsylt, Foto: StigF

Går vi sedan längre fram i tiden så kommer vi efter att ha genomlidit 40 dagar av fasta till påsken. Detta är en av våra äldsta helger, kanske den allra äldsta. Den har bl.a. judiskt ursprung, *Pesach*, och ska påminna om flykten från Egypten som lär ha skett ca 1400–1500 år f.vt. *Pesach* finns beskriven i *Andra Moseboken 12*, *Exodus*, som ju just betyder uttåg. Dateringen är emellertid högst osäker och historieforskarna är inte överens om att något uttåg av bibliska dimensioner över huvud taget har ägt rum. I den judiska kalendern firas emellertid fortfarande *det osyrade brödets högtid* när vi andra har påsk och äter ägg m.m.

Inom Kristenheten firas istället påsken, om än vid samma tidpunkt, till åminnelse av Jesu korsfästelse, död och uppståndelse. Det märkliga är emellertid att påsken är en vandrande högtid. Påskdagen ska enligt beslut på kyrkomötet i Nicaea år 325 infalla på första söndagen efter första fullmåne efter vårdagjämningen. Det är i alla fall den mest praktiska beskrivningen även om den inte alltid stämmer exakt. Detta betyder emellertid att påsken kan förskjutas upp till fem veckor mellan åren. Påskdagen kan tidigaste infalla den 22 mars och senast den 25 april. I år är påskdagen den 17 april och fullmånen dagen innan. Vårdagjämningen är ju vanligtvis den 21 mars, även om den just i år infaller redan den 20 mars.

Eftersom datum för påsken beror på astronomiska fenomen, måste dessa stämma med den aktuella kalendern, vilken år 325 var den Julianska införd år 49 f.vt. I denna är ett år exakt 365,2500 dagar, medan det i verkligheten är något kortare, 365,2422 dagar. Skillnaden är bara 0,002 % och spelar nästan ingen roll – förrän det gått några hundra år.

Så småningom gav detta utslag genom att den astronomiska vårdagjämningen och därmed påsken under Medeltiden inträffade allt tidigare på året och så kunde man ju inte ha det. Den katolska kyrkan tvingades därför år 1582 konstruera den Gregorianska kalendern, varvid man måste ta bort tio dagar i almanackan (i Sverige elva, när vi äntligen bytte till nya stilen 1753) för att vrida vårdagjämningen rätt igen. Efter den 17 februari 1753 följde den 1 mars. Detta gav åtminstone här och var upphov till stort motstånd, när folk trodde att deras liv blev 11 dagar kortare. "Ur led var tiden".

I den Gregorianska kalendern är året 365,2425 dagar långt, vilket är så nära den verkliga längden att det inte kommer att märkas på flera tusen år. Det tänker jag inte bekymra mig om.

StigF